

Tilbakekall av statsborgerskap på grunn av uriktige opplysninger

NOAS mener det er behov for å revidere Instruks F-07-20 av 15.12.2020 om tolkning av statsborgerloven § 26 – tilbakekall av statsborgerskap på grunn av uriktige opplysninger.¹, fordi lovgivers synspunkt og intensjon ikke ivaretas i instruks.

Betydningen av lang botid

Lovgivers synspunkt er at etter lang botid i Norge, må det mer til for å tilbakekalle et statsborgerskap enn at statsborgerskapet er gitt på feil grunnlag på grunn av uriktige opplysninger.

Ved Stortingets behandling av sak om endringer i statsborgerloven², fremkommer det klart i debatten at man velger å lovfeste en forholdsmessighetsvurdering fremfor en foreldelsesfrist – for å kunne ha mulighet til å tilbakekalle i særskilte tilfeller. Blant annet ansvarlig statsråd Jan Tore Sanner fra Høyre påpekte under debatten at i tilfeller der det har gått lang tid siden norsk statsborgerskap, må det mer til enn at man har fått statsborgerskapet på uriktig grunnlag for å tilbakekalle:

«Forvaltningen og domstolene er godt egnet til å foreta forholdsmessighetsvurderinger, og vil kunne besørge de hensyn som en foreldelsesfrist skal ivareta. Å lovfeste forholdsmessighetsvurderingen vil i ytterligere grad sikre dette.

En absolutt foreldelsesfrist for tilbakekall av statsborgerskap vil kunne ha uheldige konsekvenser. I enkelte tilfeller kan det sett hen til forholdets alvor være forholdsmessig og ønskelig å tilbakekalle, selv om det har gått lang tid siden vedkommende ble norsk. Det kan være tilfeller der personen aktivt benytter ulike identiteter, f.eks. til å begå alvorlig kriminalitet. Vedkommende har ikke nødvendigvis heller sin primære tilknytning til Norge og kan være bosatt i utlandet.

En foreldelsesfrist vil i større grad gjøre det mulig for personer å fortsette å leve dobbeltliv på ulike identiteter. Det norske statsborgerskapet gir også rettigheter som kan benyttes til ulovlig virksomhet i andre land, og i verste fall kan personen utgjøre en sikkerhetsrisiko.

I disse tilfeller er det viktig å ha en adgang til å tilbakekalle.»³

Jon Engen-Helgheim, fra daværende regjeringsparti Fremskrittspartiet, sa følgende:

«Det er nettopp poenget med forholdsmessighet, som har blitt understreket av flere, som taler mot at alle skal bli behandlet som om de har begått alvorlig kriminalitet. Poenget er at man fortsatt bør og må ha muligheten til å handle mot dem som bruker og misbruker et norsk statsborgerskap som de har fått på feil premisser, til å begå bl.a. kriminalitet. Forholdsmessighetsvurderingen skal ta hensyn til bl.a. forholdets alvor. Dersom man har bodd 20 år i Norge, begikk en feil da man fikk det, og er godt integrert i dag, vil det bli vektlagt tungt i en slik sak.»⁴

¹ Instruks er tilgjengelig fra: <https://www.regjeringen.no/no/dokumenter/f-07-20-instruks-om-tolkning-av-statsborgerloven-26-tilbakekall-av-statsborgerskap-pa-grunn-av-uriktige-opplysninger/id2791590/>.

² <https://www.stortinget.no/no/Hva-skjer-pa-Stortinget/Videoarkiv/Arkiv-TV-sendinger/?mbid=/2019/H264-full/Storting/12/03/Stortinget-20191203-095419.mp4&msid=3906&meid=10323>.

³ <https://www.stortinget.no/no/Saker-og-publikasjoner/Publikasjoner/Referater/Stortinget/2018-2019/refs-201819-02-12?m=6#143247-1-10>

⁴ <https://www.stortinget.no/no/Saker-og-publikasjoner/Publikasjoner/Referater/Stortinget/2018-2019/refs-201819-02-12?m=6#144709-1-21>

Dette lovgiverperspektivet mangler i instruksen, og kan medføre forvaltningspraksis som ikke samsvarer med lovgivers intensjon.

NOAS har blitt gjort kjent med eksempler på saker der UDI tilbakekaller statsborgerskap etter 30 års botid i Norge. Personene har en sterk tilknytning til Norge gjennom botid, voksne barn, barnebarn og norsk statsborgerskap i over 20 år, og har heller ikke begått kriminelle handlinger. Likevel tilbakekalles statsborgerskapet av UDI. UDI praksis synes å stride mot lovgivers intensjon når stortinget har vedtatt en lovbestemmelse om forholdsmessighetsvurderingen.

Betydningen av nær familie

Betydningen av nær familie i Norge for forholdsmessighetsvurderingen, fremkommer ikke tydelig nok i instruksen. Slik vi forstod Stortinget i behandlingen av saken, skal tilknytning til Norge gjennom familie tillegges vekt.

I praksis er vår erfaring at dette ikke blir tilstrekkelig hensyntatt. Vi mener det bør tydeliggjøres i instruksen at dette er et tungtveiende hensyn i forholdsmessighetsvurderingen som forvaltningen skal foreta.

Anbefalinger

- Betydning av lang botid: Det er nødvendig at betydningen av lang botid presiseres i instruksen. Forslagsvis kan dette inntas i instruksen:

Ved botid over 10 år etter innvilget statsborgerskap, også i saker der det legges til grunn at det er gitt uriktige opplysninger om identitet som har hatt avgjørende betydning for innvilgelse av statsborgerskapet, skal det som hovedregel mer til for at tilbakekall skal anses som forholdsmessig. I slike tilfeller må det foreligge ekstra tungtveiende innvandringsregulerende hensyn og/eller hensyn til statens sikkerhet som taler for tilbakekall, som:

- *tilfeller der en person aktivt benytter ulike identiteter i Norge og/eller utlandet for å begå ulovlige handlinger*
 - *ikke har sin primære tilknytning til Norge, og kan være bosatt i utlandet*
 - *tilfeller der vedkommende har begått alvorlig kriminalitet i Norge og/eller i utlandet*
- Betydningen av nær familie: Betydningen av nær familie i Norge for forholdsmessighetsvurderingen bør tydeliggjøres i instruksen. Dette bør gjelde generelt, men kanskje særskilt presiseres når en person ikke har opparbeidet tilknytning gjennom arbeidsdeltakelse, jamfør formulering i instruksen: «*Dersom en person er uføretrygdet må andre indikatorer enn arbeidsdeltakelse gi grunnlag for å vurdere grad av integrering og tilknytning til Norge*». Det bør presiseres i instruksen at en slik tilknytning kan være slekt i rett opp eller nedstigende linje, som voksne barn og barnebarn, og at slik nær familietilknytning er et tungtveiende hensyn som skal tillegges vekt ved forholdsmessighetsvurderingen. Dette vil være i bedre samsvar med intensjonen bak Stortingets lovvedtak.
- Likebehandling: For å sikre likebehandling ved at alle sakene behandles etter samme instruks, anbefaler vi at saker som har blitt behandlet etter nåværende instruks får en ny behandling av UDI etter den reviderte instruksen.

Kontakt i NOAS: Jon Ole Martinsen, seniorrådgiver (jon.ole.martinsen@noas.org / 404 93 689)

NOAS, 28.05.2021